

17/7

Den Russellska appellen

Den appell som Bertrand Russell och sju framstående atomforskare och andra naturvetenskapsmän framfört inför Genèvekonferensen har nästan genomgående kritiserats i demokratiernas press. Det bör påpekas att ett stort antal tillfrågade forskare vägrat att underskriva, antingen därför att de inte vill engagera sig i politik eller därför att de anser appellen oklar eller betänklig. Någon samlad vetenskaplig opinion uttrycks alltså inte i appellen. Att den fått så stor publicitet beror väl främst på att den undertecknats av Russell, vilket med tanke på dennes intellektuella typ och tidigare uttalanden är förvånande, samt av den framlidne Einstein — vilket inte är överraskande, ty detta ädla geni yttrade sig alltid navt i politiska och mänskliga ting.

Appellen uttrycker till stor del tankar och känslor som är gemensamma för nästan alla människor; den betonar atomvapnets ohygglighet och vår skräck inför möjligheten att ett stort krig skall leda till deras användning. Från detta riktiga och ofrånkomliga kommer man emellertid snabbt över till teser som ligger i gränsszonen mellan meningslöshet, oklarhet och orimlighet.

I appellen påpekas att det är värdelöst att förbjuda atombombers användning i krig; vilka överenskommelser som än träffas skulle de bli brutna när ett krig en gång börjat. Detta ostridiga konstaterande leder emellertid blott till förklaringen att krig över huvud måste undvikas. Men hur skall det gå till? Regeringarna skall, sägs det, inför insikten om att de nya vapnen hotar hela mänskligheten "förstå, och offentligt erkänna, att deras syften inte kan främjas genom ett världskrig". Ja, det säger regeringarna ju nästan dagligen, under den senaste tiden har ryssarna knappast sagt något annat. Tror man på dylika försäkringar, kunde appellen lika väl ha varit oskriven.

Viktigare är andra saker i dokumentet. Det sägs att "varje avtal mellan öst och väst är bra såtillvida som avspänningen därigenom tenderar att minskas". Statsmännen och de enskilda uppmanas "att se sig själva blott som tillhörande en biologisk art, som haft en märklig historia och vars försvinnande ingen av oss kan önska". Det är uppenbart att uttryck som dessa om de skall tas allvarligt — vilket det trots signatörernas position är svårt att göra — innebär att det är skäligen likgiltigt hur det går i konflikten öst—väst. Ett avtal är alltid bra — alltså även ett avtal som går ut på eftergifter eller underkastelse gentemot kommunismen. I så fall är det lätt att nå målet; avspänning genom kapitulation står alltid till buds. Och i samma riktning pekar orden om att människorna skall betraktas endast biologiskt — sker detta blir hela motsättningen i världen absurd och varje skäl att värja sig mot våld och förtryck bortfaller. Försöket att kombi-

nera biologi och moralism synes snarare fränstötande än gripande. Men självfallet menar undertecknarna inte riktigt vad de säger; de gör propaganda, lika grovt som politikerna, och propagandan leder dem till uttryckssätt som de inte kan stå för.

Teoretiskt kan ett slags totalt dilemma tänkas: Skall vi hellre underkasta oss kommunismens tyranni än göra motstånd i visshet om undergång? Men detta dilemma föreligger inte. Vår enda möjlighet att undgå tyranni är bestämd motståndsvilja. Så mycket vet vi. Vad resultatet blir vet vi inte. Men att vår vilja att göra motstånd skulle leda till mänsklighetens undergång eller över huvud till ett världskrig, det är helt enkelt spekulationer i pessimism. Dylika spekulationer tjänar endast att försvaga den motståndsvilja som är det enda värdet mot snar undergång, inte som "biologisk art", utan som fria människor.

Det är typiskt att den franske forskaren och kommunisten Joliot-Curie anslutit sig till appellen, men gjort reservationer; han anser att rätten att revolvera måste respekteras. Revolvera, det är som bekant enligt det kommunistiska dubbelspråket ett folks "frigörelse" genom ryska arméer. Joliot-Curie vill alltså ha kvar denna "rätt", men i övrigt avskaffa kriget. Förblindelsen går långt då sådana deklamationer inte omedelbart avslöjas och prisges åt föraktet.